

Asiakas- ja potilas- turvallisuus ja suun terveydenhuolto

Suun hoidon ja muiden sote-
palveluiden yhteenkuuluvuus
edistää osaltaan asiakas- ja
potilasturvallisuutta.

Teksti: Nora Hiivala

HLT, EHL terveydenhuolto,
Terveystieteiden tutkimuskeskus,
Terveystieteiden tutkimuskeskus,
ylihammaslääkäri, Helsingin kaupunki

Asiakas- ja
potilasturvallisuusstrategian
kärjen 1 strategiaryhmien toinen
puheenjohtaja

Suun terveyttä on kyky puhua, hymyillä, haistaa, maistaa, pureskella, niellä ja välittää erilaisia tunteita kasvojen ilmeiden välityksellä¹. Se on siis erottamaton osa hyvinvointiamme ja terveyttämme. Myös WHO painottaa suun terveyden merkitystä yleisterveydelle ja suun hoidon sisällyttämistä perusterveydenhuoltoon². Tälle on vahvat perusteet: suun infektiot ovat haitallisia sydän- ja verisuonitauteja, diabetesta, reuma- ja munuaissairauksia sairastaville ja niille, joilla on sairaudesta tai sen lääkityksestä johtuva puolustusjärjestelmän häiriö³. Myös vanhusten puremis- ja nielemisvaikeudet johtavat helposti heikentyneeseen ravinnonsaantiin ja jopa lisääntyneeseen kuolleisuuteen⁴. Suun hoitaminen on tärkeää myös esimerkiksi ennen syöpähoitoja ja endoproteesileikkauksia. Hoitamalla suuta lisätään siis useiden muiden sairauksien hoidon vaikuttavuutta ja turvallisuutta.

Hoitamaton suu voi olla myös syrjäytymisen indikaattori. Suun terveydenhuollossa hoidetaan kaikenikäisiä ja siksi se on yksi keskeinen paikka, jossa syrjäytymisvaarassa oleva voidaan tunnistaa ja ohjata ajoissa muiden palvelujen piiriin. Hyvinvointialueilla onkin nyt tilaisuus eri ammattilaisten yhteistyötä parantamalla luoda entistä turvallisempi palveluverkko suuren tuen tarpeessa oleville asiakkaille.

Potilasturvallisuuskulttuurin kehittyminen

Suun hoidossa asiakas- ja potilasturvallisuuden peruseriaatteet ovat täysin samat kuin muillakin sote-toimijoilla, suuta ja ihmisen muuta kehoa ei voi erottaa toisistaan tässäkään. Vakavat haittapahtumat suun terveydenhuollossa ovat harvinaisia ja harvoin elämää uhkaavia. Vahingoittuneet tai menetetyt hampaat voidaan yleensä korvata

uusilla. Nämä syyt ovat vaikuttaneet systemaattisen potilasturvallisuusajattelun joitain muita aloja hitaampaan kehittämiseen⁵. Ala onkin vasta viimeisen vuosikymmenen aikana omaksunut potilasturvallisuuskulttuuria, jossa aihetta myös tutkitaan systemaattisesti⁶.

Kaikkien sote-palveluiden kehittämiseen on tärkeää osallistaa entistä paremmin myös asiakkaat, potilaat ja heidän läheisensä. Heidän kokemuksistaan voimme oppia tilanteista, jotka aiheuttavat turvattomuuden tunnetta tai erilaisia vaaratapahdumia. Olennaista on eri lähteistä kertyvän tiedon pohjalta tehtävät kehittämistoimenpiteet ja myös lisätä kehittämistyön tulosten avoimempaa näkyvyyttä palveluiden käyttäjille.

Jokaisella sote-ammattilaisella on vastuu oman toimintansa asiakas- ja potilasturvallisuudesta. Turvallisuuskulttuuri kehittyy kuitenkin parhaiten yhteistyöllä. Siksi onkin tärkeää, että myös suun terveydenhuollon toimijat ovat aktiivisesti mukana hyvinvointialueiden turvallisuus- ja laatutyöissä sekä Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen verkostoissa oppimassa hyvistä käytännöistä, tuomassa asiantuntemustaan ja sopimassa yhteisistä tavoista seurata turvallisuuden toteutumista. ○

¹ Hammaslääkärien maailmanjärjestön määritelmä suun terveydelle, [FDI's definition of oral health](#)

² World Health Organization 2021, Resolution on oral health WHA74.5

³ Ruokonen H, Meurman JH. Suun terveys ja krooniset sairaudet, *Duodecim* 2017;133:1484–9

⁴ Pitkälä K. Vanhuksen vajaaravitsemuksen syy voi olla huono suun terveys, *Suom Lääkäril*, 2021; 76:44;2535–2535

⁵ Kalenderian E et al. Classifying Adverse Events in the Dental Office. *J Patient Saf.* 2021 September 01; 17(6): e540–e556.

⁶ Hiivala N. Patient safety incidents, their contributing and mitigating factors in dentistry, 2016 (thesis)